

Značenja i uporaba prijedloga za u hrvatskom jeziku

Pralija, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:044380>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti

Iva Pralija
Značenja i uporaba prijedloga *za* u hrvatskom jeziku
Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Maja Glušac

Osijek, 2020.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti

Iva Pralija

Značenja i uporaba prijedloga *za* u hrvatskom jeziku

Završni rad

Područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika

Mentorica: doc. dr. sc. Maja Glušac

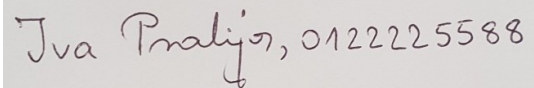
Osijek, 2020.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 7. rujna 2020.

ime i prezime studenta, JMBAG

Sažetak

U ovom se radu govori općenito o prijedlozima, a osobito o značenju i uporabi prijedloga *za* u hrvatskom jeziku. Prvi dio rada donosi podatke o definiciji i podjeli prijedloga u različitim hrvatskim gramatikama i jezičnim savjetnicima. Iscrpnije je predstavljen prijedlog *za* te je provedena anketa o njegovoj „agresivnosti“, odnosno mogućnosti zamjene prijedloga *za* drugim prijedlozima i mogućnostima udruživanja s drugim prijedlozima pa i s infinitivom.

Ključne riječi: prijedlozi, prijedlog *za*, značenja prijedloga *za*, agresivnost prijedloga, *za*-infinitiv

Sadržaj

1. Uvod.....	6
2. Prijedlozi u hrvatskom jeziku.....	7
3. Prijedlog <i>za</i> u hrvatskom jeziku	9
3.1. Značenja	9
3.1.1. Prostorno značenje.....	10
3.1.2. Vremensko značenje.....	11
3.1.3. Namjerno značenje	12
3.1.4. Uzročno značenje	12
3.1.5. Značenje mjere	13
3.1.6. Značenje namjene.....	13
3.1.7. Ostala značenja.....	13
3.2. „Agresivnost“ prijedloga <i>za</i>	14
3.3. <i>Za</i> + infinitiv.....	20
3.4. Udvajanje prijedloga	21
4. Zaključak.....	23
5. Literatura	25

1. Uvod

U ovom je radu dan prikaz prijedloga u hrvatskom jeziku s naglaskom na uporabu i značenje prijedloga *za*, a temeljen je na suvremenim gramatikama hrvatskog jezika. Odabrane su sljedeće gramatike: *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta* (Silić, Pranjković, 2005), *Školska gramatika hrvatskoga jezika* (Ham, 2002), *Gramatika hrvatskoga jezika: priručnik za osnovno jezično obrazovanje* (Težak, Babić, 2000) i *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika* (Babić i dr., 1991). Rad je, osim na gramatikama, temeljen i na jezičnim savjetnicima Barić i dr. (1997) i Brabec (1982), nadalje, na znanstvenim radovima Ivane Matas Ivanković, Ive Pranjkovića i Joze Vele te knjizi *Prijedlozi u hrvatskome jeziku* Darka Matovca. U analizi značenja prijedloga *za* u obzir su uzeti i opisi u četirima rječnicima hrvatskoga jezika: *Rječnik hrvatskoga jezika* (Šonje, 2000), *Školski rječnik hrvatskoga jezika* (Birtić i dr., 2012), *Hrvatski jezični portal* i *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. U radu se najprije objašnjava osobitost prijedloga, kako su prijedlozi opisani, definirani i podijeljeni u gramatikama hrvatskog jezika. Kod podjele prijedloga izdvojena je raznolikost nazivlja jednakih pojmova. Glavna je tema, odnosno središnji dio rada, uporaba i značenje prijedloga *za*. U tom dijelu predstavljen je prijedlog *za* i prikazana je njegova uporaba u različitim značenjima. Osnovno je značenje prijedloga *za* prostorno značenje. Uz prostorno ima značenje vremena, namjere, uzroka, namjene i mjere. Svako je značenje oprimjereno i opisano prema navedenoj literaturi. Nadalje, prikazana je mogućnost zamjenjivosti prijedloga *za* drugim prijedlozima što dovodi do hipoteze o „agresivnosti“ prijedloga *za* – kako ga opisuje Ivan Brabec (1984: 107). „Agresivnost“ je istražena anketom koja je provedena među govornicima hrvatskog jezika. Rezultati pokazuju da neki izrazi odstupaju od norme, a danas su u svakodnevnoj upotrebi. Kad je riječ o odstupanju od norme, izdvojena je uporaba konstrukcije *za + infinitiv* koja se ne preporuča u hrvatskom standardnom jeziku jer je smatrana posuđenicom iz stranih jezika. S obzirom na učestalost *za + infinitiva* u jeziku više nije riječ o velikoj pogreški za kakvu je smatrana dugi niz godina. Prema jezičnim savjetnicima i pojava prijedloga *za* udvojenog veznikom s drugim prijedlogom smatrana je negramatičnom. Rezultati provedenog istraživanja uporabe takvih izraza pokazat će koliko se ispitanici govornici hrvatskog jezika pridržavaju norme.

2. Prijedlozi u hrvatskom jeziku

Lingvisti ne osporavaju postojanje prijedloga kao jezične kategorije, ali se ipak javljaju određeni problemi. Problemi se javljaju „pri donošenju definicije kategorije, pri uspostavljanju popisa njezinih članova te pri pokušaju određivanja funkcije i iscrtavanju granica kategorije.“ (Matovac, 2017: 12) U hrvatskom jeziku među deset najčešće upotrebljavanih riječi čak četiri su prijedlozi (*u, na, za i s*). (Matovac, 2017: 9)

Prema Siliću i Pranjkoviću (2005: 242) prijedlozi ili prepozicije sinsemantične su nepromjenjive riječi kojima se usmjerava na odnose među predmetima ili događajima. Definicija u *Gramatici* Sande Ham glasi: „Prijedlozi su nepromjenjiva vrsta riječi koja izriče odnos riječi sa sklonidbom i ostalih riječi u rečenici.“ (Ham, 2002: 99) Za Babića i dr. prijedlozi su „pomoćne gramatičke riječi koje označuju podređenost jedne punoznačne riječi drugoj i time izriču međusobni odnos predmeta ili radnji koje izriču punoznačne riječi“. (Babić i dr., 1991: 724) Barić i dr. prijedloge smatraju za „relacijske riječi s visokim stupnjem gramatikaliziranosti, označuju konkretne i apstraktne odnose u jeziku“. (Barić i dr., 1999: 179) Razlika među gramatikama je ta što jedino Silić i Pranjković (2005: 245) smatraju da se prijedlozi mogu dijeliti i prema značenju na dimenzionalne i nedimenzionalne.

Prijedlozi se predlažu imenicama, zamjenicama, poimeničenim pridjevima, brojevima i prilozima. Od ostalih nepromjenjivih riječi razlikuju se po tom što se uz prijedlog uvijek može postaviti padežno pitanje, znači iza prijedloga dolazi riječ u kosom padežu. Od priloga se razlikuju po tome što je uvijek uz određeni kosi padež s kojim se slaže.

Prijedlozi se dijele na jednostavne i složene prijedloge. U hrvatskoj literaturi mogu se pronaći različiti nazivi za jednostavne prijedloge, npr. Barić i dr. (1997) upotrebljavaju naziv pravi prijedlozi, Babić i dr. (1991) netvorbeni, Silić i Pranjković (2005) neproizvedeni, tj. podrijetlom nemotivirani, a Damjanović (2003) prvotni prijedlozi. Svi prijedlozi koji se sastoje od nekoliko jezičnih jedinica ili za koje se može sa sigurnošću reći da su nastali od neke druge jezične jedinice nazivaju se složeni ili sekundarni prijedlozi. Barić i dr. (1997) nazivaju ih nepravi, Silić i Pranjković (2005) proizvedeni ili podrijetlom motivirani, a Damjanović (2003) drugotni prijedlozi.

Stajališta hrvatskih gramatičara nisu usuglašena oko toga koji prijedlozi pripadaju skupini jednostavnih prijedloga, a to se može zaključiti i po tome koliko je različitih naziva. Barić i dr. (1999: 179) kažu da prijedlozi mogu biti različita postanja i dijele ih na netvorbene riječi: *bez, do, iz, k, kod, kroz, među, na, nad nakon, niz, o, ob, od, oko, osim, po, pod, prama, pred, pri,*

preko, proti, protiv, protivu, radi (rad), s, spram, suprot, unatoč, u, uz, za, zbog; prijedloge složene od dvaju prijedloga: *ispod, ispred, između, iznad, izvan, naokolo, naprama, naproti, naprotiv, naspram, nasuprot, nasred, ponad, poradi, posred, spram, usred, usuprot, zaradi*; prijedloge složene od prijedloga i imenice: *dovrh, nadno, nadohvat, nadomak, nakraj, namjesto, navrh, onkraj, podno, pokraj, potkraj, povrh, udno, umjesto, unutar, uoči, usprkos, uvrh, uzduž* i prijedloge nastale popredloženjem: *čelo, dno, duž, kraj, mjesto, put, sred, vrh, krajem, početkom, polovinom, pomoću, posredstvom, povodom, prigodom, prilikom, silom, sredinom, tijekom* itd. Barić i dr. (1999: 179) neprave prijedloge određuju kao one kojima se značenje može povezati sa značenjem i osnovom neke druge riječi, a među njima razlikuju izvedene i složene prijedloge. Silić i Pranjković u svojoj *Gramatici* (2005: 242) prijedloge dijele na neproizvedene i proizvedene te napominju da oni podrijetlom mogu biti imenički oblici, glagolski prilozi i prijedložno-padežni izrazi.

U odnosu na prijedloge zanimljivo je vidjeti kako se u znanstvenim radovima njihovo shvaćanje proširuje u odnosu na gramatike. Ivana Matas Ivanković u svom članku *Složeni prijedložni spojevi* (2016) opisuje prijedloge kao dio složenih prijedložnih spojeva koje dijeli u osam skupina prema njihovim strukturnim ili smisaonim obilježjima. Autorica opisuje različite sveze u kojima se prijedlozi javljaju i čija je uporaba obvezna. Prvo izdvaja prijedložne sveze kojima se prijedlozi vežu u spojeve. To su redom glagolske, imeničke, pridjevske, zamjeničke, brojne (... *četrnaest od sedamnaest losiona za sunčanje sadrži supstancu PABA...*) i priložne prijedložne sveze (*crno na bijelo*). Prve se četiri skupine još dijele u podskupine. Među glagolskim prijedložnim svezama razlikuju se one s glagolom *biti* (... *to je moglo biti najranije krajem stoljeća*), fazalnim glagolima (*Ne preostaje nam ništa drugo nego nastaviti s radom...*), semikopulativnim (polusponskim) glagolima (*proglasiti za pobjednika*), perifraznim glagolima (*imati iza sebe što*) i glagolski frazemi (*držati na oku*). Skupinu semikopulativnih glagola čine sveze u kojima je glavni dio značenjski nepotpuni glagol, a zavisni imenska riječ koja je u nominativu, instrumentalu ili je prijedložno-padežni izraz s prijedlogom *za*, npr. *smatrati za glupana, imenovati za gradonačelnika, proglasiti za muža*. Imeničke prijedložne sveze čine imenica i prijedložno-padežni izraz, a dijele se na one u kojima je imenska riječ osobno ime i nadimak (*Ivan bez Zemlje*), imena mjesta (*Biograd na Moru*), kolokacijske sveze (*četkica za zube*), nazivi (*otpornost na koroziju*) te frazemi (*jezik za zube*). Pridjevske prijedložne sveze podijeljene su na one u kojima se prijedložno-padežni izraz nadovezuje na komparativ (... *u našoj kući bilo je namještaja ljepšeg od onog kod mnogih gradskih ljudi...*) ili na pridjevski frazem (*brz na šakama*). Zamjeničke prijedložne sveze sastoje se od zamjenice i prijedložno-

padežnog izraza, a dijele se na ode u kojima je na mjestu zamjenice broj *jedan* (*obući jedno od nošenih odijela*), neodređene zamjenice (*svaditi se s kimgod od momaka*), te zamjenice *nitko*, *ništa* (*ne razumjeti ništa od svega toga*) i *sam* (*ne plešemo radi plesa samog po sebi*). Nadalje, autorica opisuje veznike s prijedlogom u sastavu, razlikujući veznike u čiji sastav ulaze prijedlog i pokazna zamjenica (*Meni neće biti ništa podnošljivije zbog toga što je tebi bilo gadno*), prijedlog i odnosna zamjenica (*Objavljeno je da će se saslušati trojica generala, od kojih su dvojica već u mirovini...*) te prijedlog i imenica (*U ovome poslu koji sada radimo silno se poštujemo bez obzira na to što neki stalno podmeću nekakve razmirice između nas.*) Kod kompleksnih sveza razlikuje kompleksne sveze (*biti pet centimetara iznad poda*), sveze s veznikom *i* (*biti u modi krajem 19. i početkom 20. stoljeća*) i sveze s prijedlogom *između* i veznikom *i* (*između mene i toga komičara*). Kad je riječ o svezama s parnim prijedlozima, izdvaja antonimne prijedloge u vezama s prijedložnim parovima *od – do* (*vožnja od Katedrale do Sljemena*), *iz – u* (*doći iz Beča u Pariz*), *s – na* (*s fakulteta na posao*); parne prijedloge s određenom početnom točkom i općenitim smjerom (*uputiti se iz Grada put Rijeke*) i izražavanje raspona (*prolongirati tjedan do dva*). Među složene prijedložne spojeve još ubraja prijedložne spojeve *s kao* (*napet kao kod vatrogasnih vježba*), značenjski modificirane prijedložno-padežne izraze (*gledati ravno u dušu*), spojeve s kontaktnim prijedlozima (*čekati do iza ponoći*) i frazeme (*napad iz čista mira*).

3. Prijedlog *za* u hrvatskom jeziku

Prema Veberovu (1859: 67) mišljenju prijedlog *za* „neima glavna značenja, odakle bi se mogla izvoditi ostala znamenovanja“, ali mu je osnovno značenje ipak prostorno, ono koje označuje da se nešto nalazi sa stražnje strane odrednice. Prijedlog *za* u konstrukciji s akuzativom označava mjesto „kao cilj kretanja ili kakve druge aktivnosti, a s instrumentalom mjesto radnje, zbivanja ili stanja“; u konstrukciji s genitivom ima samo vremensko značenje. (Glušac, 2019: 59) Osim određivanja značenja prijedloga *za* u nastavku rada provedeno je istraživanje o njegovoj „agresivnosti“ (Brabec, 1984: 107) koja će donijeti rezultate o mogućnosti zamjene prijedloga *za* drugim prijedlozima i mogućnosti udruživanja s infinitivom i s drugim prijedlogom.

3.1. Značenja

„Značenje prijedloga može se temeljiti i na skupu međusobno povezanih predodžbenih shema koje čine složeniju predodžbenu shemu. Predodžbena shema na kojoj se temelji značenje

prijedloga njegovo je ishodišno značenje i iz njega se razvijaju sva ostala značenja.“ (Matovac, 2017: 67) Značenje je fleksibilno i dinamično, tj. podložno je promjenama. Prijedlozi mogu imati jezgrena značenja koja označavaju neku semantičku funkciju koja je vezana npr. uz subjekt, tako mogu imati i nejezgrena značenja koja mogu biti statična i dinamična ili odnosna. (Matovac, 207: 48) Značenje ne obuhvaća samo sadržaj nego i informacije kako je oblikovan taj sadržaj. Prijedlozi se, s osvrtom na značenja, mogu podijeliti na dimenzionalne i nedimenzionalne. U *Hrvatskom jezičnom savjetniku* navode da takva podjela na dimenzionalne i nedimenzionalne prijedloge pretpostavlja odnos mjerljivosti i nemjerljivosti, tj. konkretnih i apstraktnih značenja. (Barić i dr., 1999: 179) Dimenzionalni prijedlozi svojim značenjem ukazuju na mjerljivost, odnosno na neku dimenziju (npr. vrijeme i prostor), dok nedimenzionalni prijedlozi imaju logički složenija značenja (načina, posljedice, dopuštanja, uzroka, uvjeta i sl.) (Silić, Pranjković, 2005: 245). Prijedlozi mogu imati i nekoliko različitih značenja koja su na prvi pogled nepovezana i nepredvidljiva, u tom slučaju može se govoriti o homonimima. To pretpostavlja da govornici u mentalnom leksikonu imaju pohranjeno nekoliko međusobno nepovezanih zasebnih značenja i moraju prihvatiti to da se različita značenja nekad izražavaju istim izrazom. (Matovac, 2017: 52) Kad je riječ o prijedlogu *za*, uglavnom se govori o neprostornom ili apstraktnom značenju koje je znatno češće nego ono prostorno iako mu je prostorno značenje osnovno. (Matovac, 2017: 210)

3.1.1. Prostorno značenje

Prostorno je značenje prijedloga temeljno, primarno i najčešće, a tomu svjedoči to da većina prijedloga prve skupine (netvorbene riječi) izriču i prostorna značenja. (Barić i dr., 1999: 179) Ta pretpostavka postoji već dugu niz stoljeća. Glavna prostorna značenja mogu se opisati kao suodnos između dva predmeta, dva skupa predmeta, između predmeta kojemu treba odrediti mjesto, a objekt je lokalizacije i predmeta pomoću kojeg se objektu lokalizacije određuje mjesto. (Silić, Pranjković, 2005: 245) Prostorna dimenzionalna značenja moguće je i detaljnije podijeliti u skupine lokacijskih i direktivnih značenja. Lokacijska značenja, često nazivana statična, opisuju položaj, tj. odnos dva objekta, a zato se još nazivaju i odnosni, a direktivna značenja, često nazivana dinamična, opisuju smjer ili promjenu položaja objekta. Lokacijski prijedlozi dijele se na mjesne, koji označavaju jednostavne mjesne odnose (*u* ili *na*) i odnose blizine (*pri* ili *kod*), i projekcijske ili orijentacijske prijedloge koji donose informaciju o odnosima u prostoru, ti prijedlozi pomažu pri orijentiranju (mogu se pronaći još i nazivi

dimenzijski prijedlozi ili prijedlozi smjera). Unutar dinamičnih značenja dodatno se razlikuju značenja pravca kretanja, približavanja i udaljavanja. (Matovac, 2017: 49)

Prijedlog *za*, u prostornom značenju, najčešće označava *izamjesnost (postlokalnost)*, u kojem se objekt lokalizacije nalazi ili kreće sa stražnje strane u odnosu na lokalizator. Lokalnost je temeljno značenje prijedloga *za* uz instrumental, npr. *Za planinom je more.* (Silić, Pranjković, 2005: 245) Ako se prostorni prizor *kuća je za brdom* pokuša raščlaniti na sastavne dijelove, uočiti će se da se sastoji od dvaju elemenata, *kuće* i *brda*, te da prijedlog *za* označava prostorni odnos između tih elemenata. Prijedlogom *za* može se označiti i blizina, npr. *Našli smo ga za govornicom.* Konstrukcijom *za + akuzativ* može se označavati i kontakt trajektora i orijentira. U primjeru *U autobusu sam za Split* ne mora značiti da osoba ide u Split, nego da taj autobus ide u Split, a ta osoba izlazi na nekom od stajališta prije Splita. Kod takve uporabe konstrukcija *za + akuzativ* obilježje je razgovornog stila, a prema normativnoj preporuci konstrukcija bi se trebala zamijeniti konstrukcijom *na + akuzativ* ili *u + akuzativ*, a kada *za + akuzativ* označava smjer, onda se može zamijeniti i konstrukcijom *do + genitiv.* (Matovac, 2017: 250)

3.1.2. Vremensko značenje

Za vremensko značenje prijedloga bitan je odnos događaja i vremenskog lokalizatora, odnosno jezična jedinica s vremenskim značenjem kojom se preciznije određuje vrijeme događanja. Ivo Pranjković u članku *Vremenski prijedlozi u hrvatskom jeziku* (1994) izdvaja šesnaest vremenskih značenja prijedložnih izraza¹, a prijedlog *za* spominje samo kod značenja *istovremenosti*, npr. *za vrijeme ljetnih praznika.* Već je spomenuto da se kod prostorne upotrebe prijedloga *za* s instrumentalom često označava blizina, a odnosi prostorne blizine preoblikovani na vremenske odnose znače *istodobnost*, tj. vrijeme događaja poklapa se s vremenom označenim vremenskim lokalizatorom. (Silić, Pranjković, 2005: 247) Ivo Pranjković u članku to naziva *istovremenost* i kaže da se to značenje najbolje predočuje prijedložnim izrazima *u vrijeme + genitiv* i *za vrijeme + genitiv.* Ta dva prijedloga razlikuju se „(ne)mogućnošću izostavljanja imenice *vrijeme*“: kod izraza s prijedlogom *u* imenica *vrijeme* je obavezna jer bi se izostavljanjem imenice dobio „značenjski neovjereni izraz“: npr. *u vrijeme kralja Zvonimira*

¹ To su: prijevremenost (*prije ljetnih praznika*), poslijevremenost (*nakon ljetnih praznika*), protemporalnost (*preko cijelog ljeta*), ablativna temporalnost (*Nije ga vidjela/ od prošlog ljeta*), intertemporalnost (*između ljeta i zime*), intratemporalnost (*u roku od jednog dana*), cirkumtemporalnost (*oko praznika*), poredbena temporalnost (*preko tri mjeseca*), „prostorna temporalnost“ (*na vjenčanju*), direktivna temporalnost (*do ovih praznika*), centrumtemporalnost (*usred praznika*), ekstremalna temporalnost (*na početku/na kraju praznika*), socijativna temporalnost (*s vremenom*), altertemporalnost (*u svibnju umjesto u lipnju*) i „uzročna temporalnost“ (*u povodu rođendana*).

ne može se reći *u kralja Zvonimira*. Kad je riječ o prijedlogu *za* nema takvih ograničenja jer se ispuštanjem imenice dobiva „gramatički prihvatljiv izraz“ (može se reći *za kralja Zvonimira*) (Glušac, 2019: 59). Kao što se konstrukcijom *za* + *akuzativ* u prostornom značenju može označavati kontakt trajektora i orijentira, tako može označavati i vremenski kontakt, npr. *Rođendan je zakazala za sljedeći vikend*. Česta je i upotreba konstrukcije *za* + *instrumental* za izricanje *poslijevremenosti* kao u primjeru *Za ručkom otišli smo odmoriti*. Označava se bliskost u vremenu, a najčešće to da slijede neposredno jedan za drugim. Česta je konstrukcija *x za x-om* koja označava da se događaji pojavljuju jedan iza drugog neodređeni broj puta, npr. *Dobio je sina i konobar je cijelu noć nosio piće za pićem*. (Matovac, 2017: 245)

3.1.3. Namjerno značenje

Značenje namjere ili cilja najčešće se izražava prijedlogom *za*, a razvija se od granične ili negranične direktivnosti. (Silić, Pranjković, 2005: 249) Dostizanje cilja uvjetovano je namjerom, odnosno željom i težnjom za dostizanje objekta, a to se može izraziti prostornom situacijom u kojoj je pokretni trajektor smješten sa stražnje strane pokretnog orijentira i kreću se jedan za drugim. Kod takvog značenja česta je konstrukcija *za* + *instrumental* uz imenice ili glagole kojima se iskazuju osjećaji i raspoloženja, npr. *Nisu požalili jer su otišli trbuhom za kruhom*. (Matovac, 2017: 246) Namjera se često izriče i konstrukcijom *za* + *akuzativ* kao u primjeru *Ona je već za udaju*.

3.1.4. Uzročno značenje

Značenje uzroka često je izraženo prijedložnim izrazom, ali može biti raznoliko jer postoji nekoliko tipova uzroka kao što su djelatni uzrok (*za* izravno izazivanje posljedice), uzrok motiva (vezan s motivacijom), uzrok kriterija (označuje polazište ili osnovu na kojoj se nešto temelji) i uzrok povoda (nije u neposrednoj vezi s posljedicom, ali pomaže njezinoj realizaciji). (Silić, Pranjković, 2017: 249) Uzročnu interpretaciju često potiče konstrukcija *za* + *instrumental*, npr. *Ne trebaš žaliti za onim što je prošlo*. Uzrok se može izraziti i konstrukcijom *za* + *akuzativ*, npr. *Sve najbolje za rođendan.*, *Za prave vrijednosti vrijedi se boriti.*, *Sve bih dala za dobru kavu*. U primjerima konstrukciju *za* + *akuzativ* moguće je zamijeniti i prijedlogom *zbog* + *genitiv* ili nekim drugim prijedlozima koji izriču uzročnost, a to potvrđuje da je riječ o uzročnosti. U situacijama gdje su uzroci ili ciljevi imenice kojima se označava nešto živo, kao u primjeru *Pisao je pismo za sestru.*, uzročnost može biti potisnuta, a značenje usmjerenosti naglašeno na cilj toliko da postoji mogućnost zamjene konstrukcije *za* + *akuzativ*

besprijedložnim dativom. Znači primjer *Pisao je pismo za sestru* moguće je zamijeniti rečenicom *Pisao je pismo sestri*. Zamjena nije moguća ako je informacija da je akuzativni orijentir uzrok bitna, u tom slučaju značenje se mijenja i rečenice *Napravio je nešto za mene* i *Napravio je nešto meni* nisu iste. (Matovac, 2017: 256-257)

3.1.5. Značenje mjere

„Akuzativno kodirani orijentir mjera je koju trajektor dostiže.“ (Matovac, 2017: 257) Mjera se izriče konstrukcijom *za + akuzativ*, npr. *Dosta nam je za danas. Dobili smo to za 100 kuna. Izdala si ga za komadić čokolade*. Kad je cijena mjera koju bi trajektor trebao dostići, onda se konstrukcija *za + akuzativ* može zamijeniti konstrukcijom *po + akuzativ*. Postizanje mjere može značiti i zamjenu, npr. *Dajem ti tri sličice za tu jednu koju nemam.*, a može značiti i način, npr. *Za milimetar ga je promašio metak*.

3.1.6. Značenje namjene

Značenje namjene ili svrhe izriče se konstrukcijom *za + akuzativ* i to je jedna od najčešćih upotreba te konstrukcije, uz tu može se izreći i konstrukcijom *za + infinitiv* iako se smatra negramatičnom. Konstrukcija kao da je specijalizirana za to, njome se objekti identificiraju na način da im se odredi namjena ili svrha kao što je to u primjerima *Moram platiti račun za internet.*, *Imate li nalivpero za ljevake?*, *Ne mogu pronaći majicu za po kući*. Za određivanje namjene nekog predmeta konstrukcijom *za + akuzativ* zaslužno je iskustvo u kojem je „orijentir cilj kretanja trajektora koji se kreće tako da mu se približava stražnjoj strani.“ (Matovac, 2017: 258)

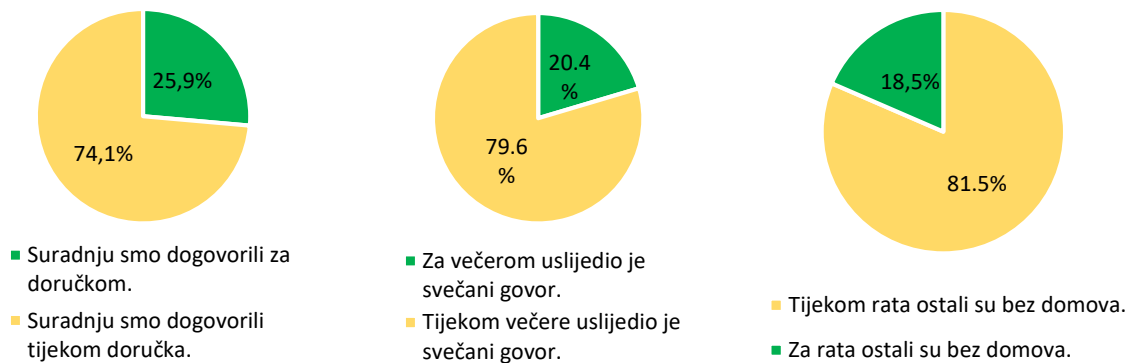
3.1.7. Ostala značenja

Prema opisima u rječnicima hrvatskoga jezika, prijedlog *za* još izriče usmjerenost glagolske radnje (*ići za poslom*), iskazuje zamjenu stvari za stvar (*ovo ti je za onu uslugu*), određuje podobnost, prikladnost (*on je pravi čovjek za taj posao*), pokazuje predmet sadržan u nekom subjektivnom stanju (*čuo sam za njega*), označuje da je tko ili što usmjeren prema čemu (*težiti za slobodom*), dopuna je glagolima: *znati*, *misliti*, *govoriti* i sl. i označava na koga ili što se odnosi glagolom označeno (*brinite se za moje dijete*), označava i raspoloženje uz glagol *biti* ili glagol raspoloženja (*ja sam za piće*).

3.2. „Agresivnost“ prijedloga *za*

Ivan Brabec (1982) u svojem jezičnom savjetniku prijedlog *za* određuje *agresivnim*: „Ne kažemo: Rekao sam za tebe nešto lijepo, nego: Rekao sam o tebi nešto lijepo. Prijedlog *za* izgurao je prijedlog *o*. Nije ni čudo jer to je vrlo agresivan prijedlog.“ U literaturi se dosta govori o zamjenjivosti prijedloga *za* s drugim prijedlozima. Agresivnost prijedloga *za* istražena je pomoću ankete koja je provedena među govornicima hrvatskog jezika. Ispunilo ju je 55 govornika hrvatskog jezika različitih dobnih skupina i s različitih područja Republike Hrvatske u srpnju i kolovozu 2020. godine. Istraživanju zamjene drugih prijedloga prijedlogom *za* pristupljeno je tako da su ispitanici trebali označiti oblik koji bi prije upotrijebili. Grafikonima su prikazani omjeri, a primjeri s prijedlogom *za* istaknuti su zelenom bojom.

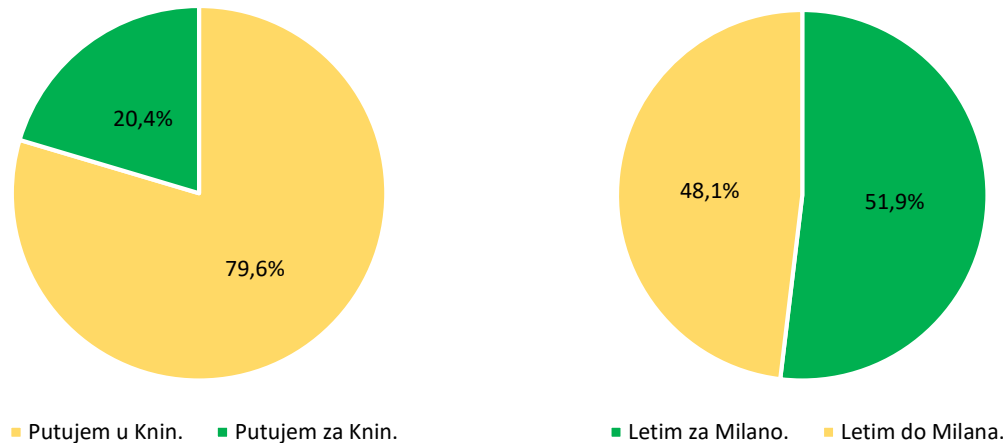
Graf 1. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *tijekom* i *za*

Prijedlog *tijekom* ima isključivo vremensko značenje i prema normi ispravno ga je zamijeniti prijedlogom *za*. Postoji i izraz *u tijeku* koji se ponaša kao pravi prijedlog, ali je obilježje administrativnog stila pa se između ostalih preporučuje zamjena s prijedlogom *za*. Npr. **U tijeku rata ostali su bez domova.* → *Za rata ostali su bez domova.* (Barić i dr., 1999: 193)

U primjerima kod uporabe prijedloga *tijekom* i *za* anketa je pokazala da većina prije odabire rečenice s konstrukcijom *tijekom* + *genitiv*, ali zamjenjiva je konstrukcijom *za* + *instrumental*. Zamjena se najčešće događa u situacijama u kojima je riječ o istodobnosti, odnosno „događajima koji pretpostavljaju prisutnost više predmeta (obično osoba) na istome prostoru (primjerice za istim stolom)“. (Matovac, 2017: 245)

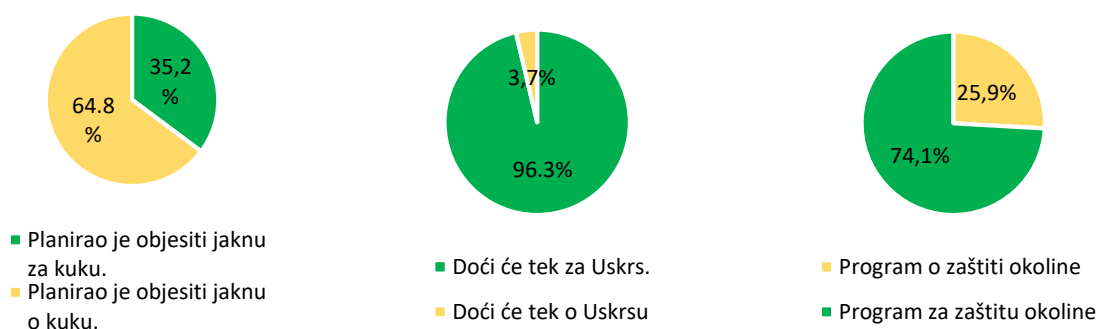
Graf 2. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *u*, *do* i *za*

Konstrukcija *za* + *akuzativ* zajedno s nesvršenim glagolima stvara značenje pravca kretanja ili smjera jer nesvršeni glagoli formiraju tijekom kretanja. Uglavnom je riječ o dužem putu. Konstrukcija *za* + *akuzativ* kod takvog značenja može imati i atributnu ulogu, već je spomenuto da u primjeru *U autobusu sam za Split*, ne mora značiti da osoba ide u Split, nego da taj autobus ide u Split, a ta osoba izlazi na nekom od stajališta prije Splita. Kod takve uporabe, konstrukcija *za* + *akuzativ* obilježje je razgovornog stila, a prema normativnoj preporuci konstrukcija bi se trebala zamijeniti konstrukcijom *na* + *akuzativ* ili *u* + *akuzativ*, a kada *za* + *akuzativ* označava smjer, onda se može zamijeniti i konstrukcijom *do* + *genitiv*. (Matovac, 2017: 250)

Anketa je pokazala dvostrukost, odnosno primjer s konstrukcijom *u* + *akuzativ* učestaliji je nego s konstrukcijom *za* + *akuzativ*, dok je konstrukcija *za* + *akuzativ* postigla blagu prednost nad konstrukcijom *do* + *genitiv*.

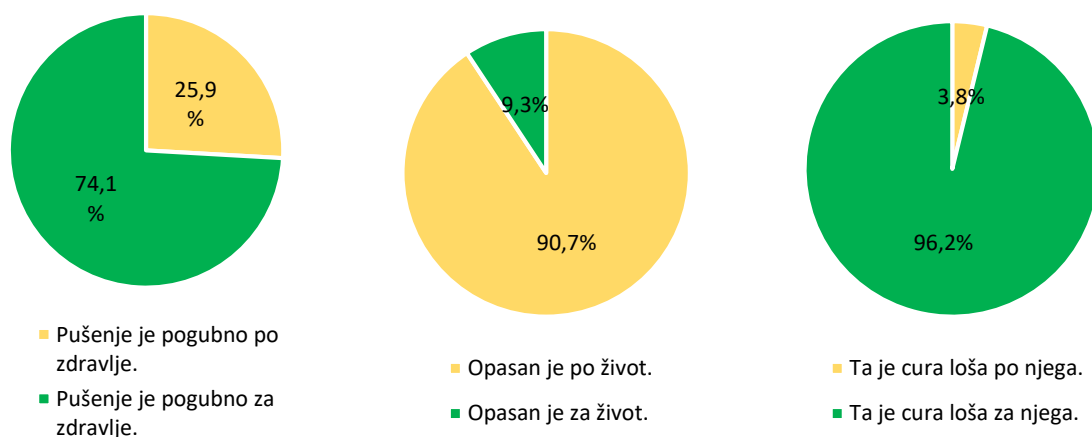
Graf 3. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *o* i *za*

Trajektor koji se kreće prema prostoru koji je smješten na stražnjoj strani orijentira to kretanje može završiti i uspostavom kontakta s orijentirrom. Postoji mogućnost da je taj kontakt posljedica slučaja, npr. da se trajektor nije stigao zaustaviti na vrijeme (*Najgore je kad malim prstom zapneš za stol.*) Kontakt između trajektora i orijentira uglavnom je kratkotrajan i dodiruju se manjim dijelom svojih površina. U takvim slučajevima norma dozvoljava zamjenu konstrukcije *za + akuzativ* konstrukcijom *o + akuzativ*. (Matovac, 2017: 252) U slučaju vremenskog kontakta konstrukcija *za + akuzativ* označava da se nešto događa i tada je zamjenjiva konstrukcijom *o + akuzativ* ili *o + lokativ* (*Doći će tek za Uskrs.* → *Doći će tek o Uskrsu., Doći će tek o Uskrs.*) (Matovac, 2017: 255)

U anketi su ispitanici kada je riječ o kontaktu površina trajektora i orijentira dali prednost izrazu s konstrukcijom *o + akuzativ*, dok kod vremenskog kontakta većinsku prednost ima konstrukcija *za + akuzativ*.

Graf 4. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *po* i *za*

Kad trajektor i orijentir ostvaruju kontakt u kojem se dodiruju veći dijelovi njihovih površina, konstrukcija *za + akuzativ* može se zamijeniti konstrukcijom *po + akuzativ* ili *na + akuzativ*. (Matovac, 2017: 252) Prema *Savjetniku* (Barić i dr., 1999: 188) norma ne dozvoljava prijedlogu *po* u akuzativnoj rekciji zamjenu s prijedlogom *za* u rečenicama poput onih koje su u anketi.

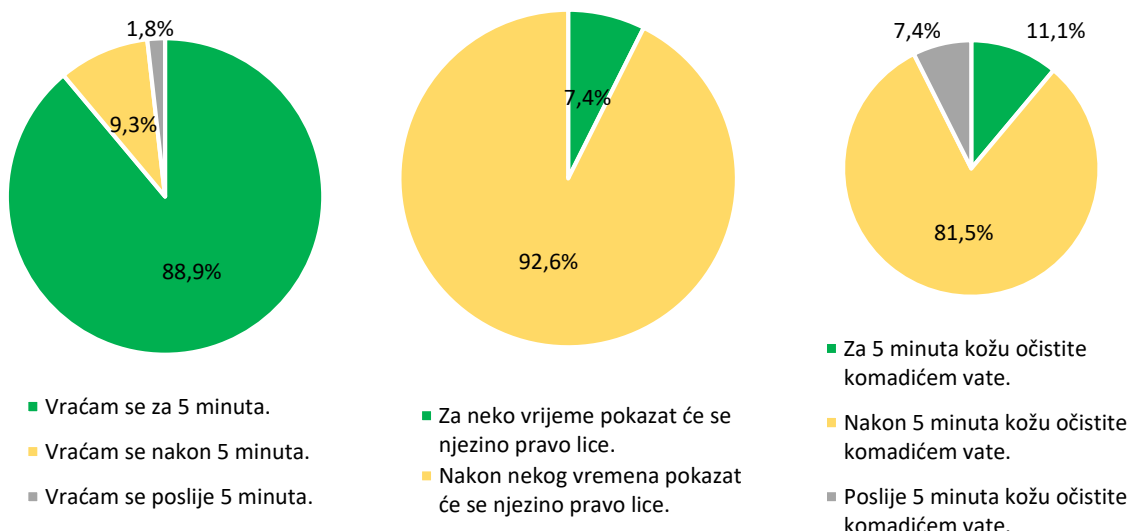
Ispitanici su uglavnom poštivali normu osim u primjeru *Opasan je po život*, u tom su slučaju značajniju prednost dali izrazu s konstrukcijom *po + akuzativ*.

Graf 5. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *na* i *za*

Internetski jezični priručnik² kao ispravan izraz određuje *Hvala na pozivu* što su svi ispitanici prepoznali.

Graf 6. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *nakon*, *poslije* i *za*

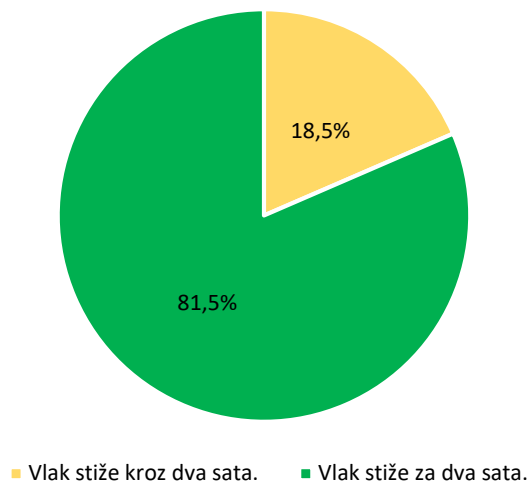
U slučajevima kad je riječ o kretanju trajektora prema orijentiru na vremenskoj liniji, odnosno dostizanju stražnje strane orijentira konstrukcija *za* + *akuzativ* zamjenjiva je konstrukcijom *nakon* + *genitiv*. Prijedlog *nakon* označava da se jedan događaj događa iza drugog događaja,

² <https://hr.coca-colahellenic.com/media/4471/jezicni-prirucnik-coca-cole-hbc-hrvatska-02-2012.pdf> (posljednji put posjećeno 06. 8. 2020. 17:35)

odnosno događa se s njegove stražnje strane. Norma dozvoljava i zamjenu konstrukcije *za* + *akuzativ* konstrukcijom *poslije* + *genitiv*. (Matovac, 2017: 254)

Anketa pokazuje dominaciju prijedloga *za* samo u prvom primjeru, dok je u druga dva primjera izraz s prijedlogom *nakon* daleko dominantniji. U ovim slučajevima zamjenu prijedloga *za* prijedlogom *poslije* ispitanici bi opisali neprihvatljivom.

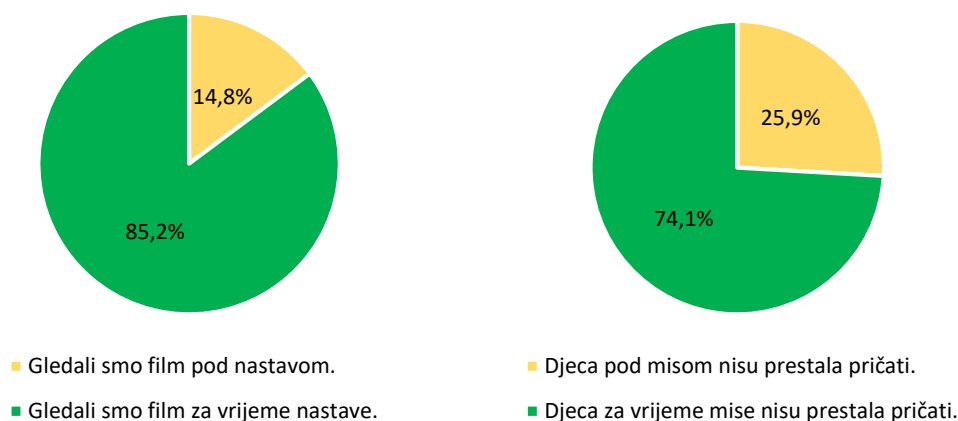
Graf 7. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *kroz* i *za*

Uporaba prijedloga *kroz* ograničena je u vremenskom značenju: „može izražavati radnju koja se događala od početka do kraja kakva vremenskog odsječka: *Kroz cijelo 20. stoljeće osjeća se duh avangarde.*“ (Barić i dr., 1999: 183) Prema normi pogrešno je upotrebljavati prijedlog *kroz* u značenju vremenskog roka kao što je u primjeru u anketi.

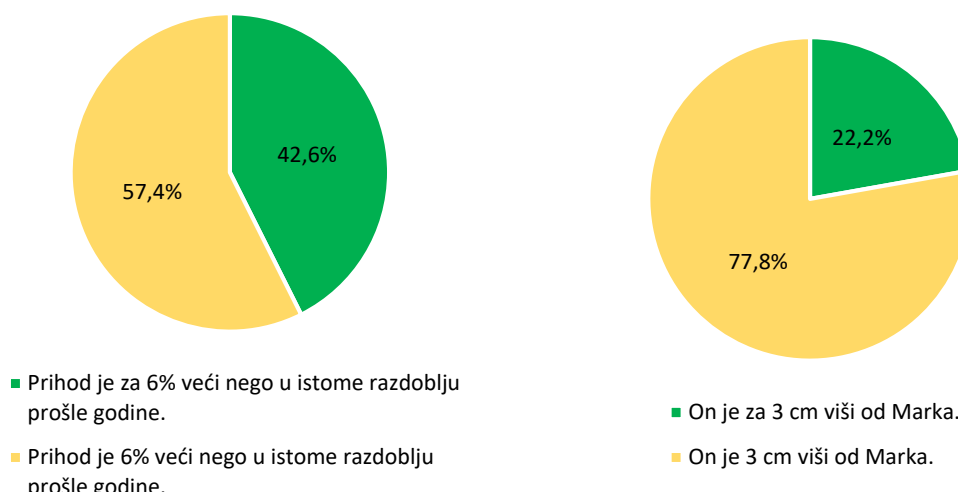
Rezultati ankete pokazuju da kad je riječ o zamjeni prijedloga *za* i *kroz*, ispitanici daju prednost izrazu s prijedlogom *za*, dok i dalje postoji znatan broj ispitanika koji prije odabire izraz s prijedlogom *kroz* iako nije normativno ispravan.

Graf 8. Prikaz odnosa uporabe prijedloga *pod* i *za*

Barić i dr. (1999) savjetuju da treba izbjegavati prijedlog *pod* uz neke imenice koje izriču trajanje kao u primjerima u anketi. Iako norma ne dopušta korištenje prijedloga *pod* u takvim izrazima, anketa pokazuje da ti izrazi svejedno žive i postoje u jeziku, ali većina ispitanika daje prednost prijedlogu *za*.

Graf 9. Prikaz uporabe prijedloga *za* onda kad nije potreban

U jezičnom priručniku na internetu mogu se pronaći primjeri u kojima se pojavljuje prijedlog *za* iako nije potreban u takvim izrazima, ali anketa čak i tu pokazuje „agresivnost“ prijedloga *za*. Neki od ispitanika ga koriste i onda kad to nije potrebno. U primjerima kao što su *Prihod je za 6% veći nego u istome razdoblju prošle godine.* i *On je za 3cm viši od Marka.* nema potrebe za uporabom prijedloga *za* jer i bez njega značenje rečenice ostaje nepromijenjeno. Kod takvih je primjera prijedlog *za* zalihostan.

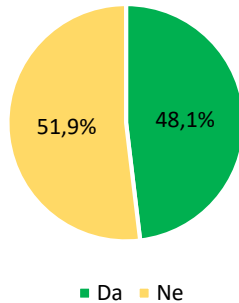
3.3. *Za* + infinitiv

Dugi niz godina konstrukcija *za* + *infinitiv* nije bila dopuštena u hrvatskom jeziku, smatrana je uvezenom i tuđom. Konstrukcija je nastala ugledanjem na strane jezike, najvjerojatnije talijanski i njemački jezik. Zbog višestoljetne prisutnosti te konstrukcije u jeziku više se ne govori o njoj kao o takvoj pogreški. U literaturi se konstrukcija *za* + *infinitiv* još naziva i „prijedložni infinitiv“, a taj pojam upozorava na *negramatičnost* te veze jer „prijedlozi kao vrsta riječi prema normativnim pravilima dolaze ispred imenice ili zamjenice, ne i ispred infinitiva – te na potrebu njenog izostavljanja u uglađenijem književnom izričaju.“ (Vela, 2019: 62) Vela smatra da bi najbolje bilo konstrukciju *za* + *infinitiv* nazvati *za-infinitivom* jer je, kako on kaže, vlastito jezično obilježje hrvatskog jezika. Pranjković tu konstrukciju naziva „hrvatski perifrastični supin“. Vela navodi da Pranjković ne propituje opciju u kojoj se prijedlog *za* gramatikalizira u infinitivnu česticu pa u skladu s tim, da ispoštuje normativna pravila, infinitiv gleda kao da je (glagolska) imenica u akuzativu. Zahvaljujući činjenici da supin „kao arhaična glagolska imenica odgovara traženim propozicijama oblika kojim prijedlog *za* upravlja“, kombinacija infinitiva i supina čini se opravdanom, posebice „ako se u obzir uzmu krnje forme infinitiva bez završnog *-i* koje su oblikom jednake supinu.“ (Vela, 2019: 62) Usprkos brojnim normativnim progonima, konstrukcija *za* + *infinitiv* vrlo je plodna i živa u jeziku, a danas joj je namjena temeljno značenje. Barić i dr. (1999: 248) navode da se može pojaviti kao samostalna rečenica (*Za plakati!*), kao samostalni rečenični član (*Lijepa za poludjeti*) ili kao nesamostalni rečenični član (*To nije za odbaciti*) i kao umetnuti izraz (*To je, za pravo reći, istina*). Te su rečenice rezultat emotivne motiviranosti govornika. Normativne gramatike nude nekoliko prijedloga kako zamijeniti taj izraz. Preporučuju zamjenu osobnim glagolskim predikatom ili nekom drugom priložnom ili atributnom rečenicom.

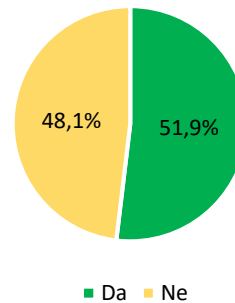
U nastavku rada ispitano je upotrebljavanje prijedloga *za* s infinitivom.

Graf 10. Prikaz uporabe prijedloga *za* s infinitivom

Je li rečenica "To ti je super za očistiti auto" ispravna?

Je li rečenica "Taj novac mi je za platiti račune" ispravna?

Rezultati ankete pokazuju da ispitanici, iako norma kaže drugačije, smatraju konstrukciju *za* + *infinitiv* ispravnom. U gramatičkim priručnicima³ koje danas ponajviše upotrebljavaju škole i sveučilišta, konstrukcija *za* + *infinitiv* uopće se ne pojavljuje što implicira na to da se ne smatra sastavnim dijelom gramatike hrvatskog jezika.

3.4. Udvajanje prijedloga

Konstrukcijom *za* + *akuzativ* može se iskazati pozitivan stav trajektora prema orijentiru zahvaljujući sjećanju u kojem je neko iskustvo povezano s određenim događajem koji budi pozitivno mišljenje. To je zbog iskustva kojim se po pravilu teži onomu što pozitivno djeluje na čovjeka, npr. *Uvijek sam za čokoladu*. Suprotna je tomu konstrukcija *protiv* + *genitiv* koja označava suprotnost između predmeta ili događaja, ta suprotnost proizlazi iz opravdanog ili neopravdanog stava, trajektora prema orijentiru, koji je negativan. (Matovac, 2017: 255) U hrvatskom jeziku često dolazi do pojave u kojoj je prijedlog *za* udvojen veznikom s drugim prijedlogom, a jezični savjetnici takve sveze smatraju negramatičnima: „kada se u rečenici pojave bilo koja dva prijedloga koja zahtijevaju dopunu u različitim padežima, dopuna se mora ispisati. Budući da prijedlog obvezatno određuje padež imenskoj riječi ispred koje stoji, pogrešne su konstrukcije u kojima izostaje imenica iza prijedloga“. (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 150)

³ Barić i dr. 1997, Težak, Babić 2000, Silić, Pranjković 2005.

Pretraživanjem korpusa *Hrvatska jezična riznica*⁴, *hrWac*⁵ i *Hrvatski nacionalni korpus*⁶ u kolovozu 2020. godine pronalazi se znatan broj primjera kao što su *za ili protiv*, *za i protiv*, *ni za ni(ti) protiv*, *za ili nakon*, *za i poslije*, *za i u*, *za i od*, *za i oko*... usprkos tomu što prema normi takvi oblici nisu ispravni. Istraživanju pojave prijedloga *za* udvojenog veznikom s drugim prijedlogom pristupljeno je tako da je ispitana učestalost tih sveza. U tablici su prikazani brojevi pojavnica za svaki od pretraženih korpusa i prema tome je vidljivo kolika je učestalost.

Tablica 1. Prikaz prijedloga *za* udvojenog veznikom s drugim prijedlogom

pojavnice sveza	<i>Hrvatska jezična riznica</i>	<i>hrWac</i>	<i>Hrvatski nacionalni korpus</i>
<i>za ili protiv</i>	86	1436	111
<i>za i protiv</i>	86	2092	146
<i>ni za ni(ti) protiv</i>	23	189	19
<i>za ili nakon</i>	0	2	0
<i>za i poslije</i>	9	60	10
<i>za i u</i>	2	55	8
<i>za i od</i>	2	35	3
<i>za i oko</i>	1	22	2
<i>za i na</i>	0	20	1
<i>za i zbog</i>	3	18	4
<i>za i do</i>	0	18	0
<i>za i s</i>	1	24	2
<i>za i o</i>	0	13	1
<i>za i uz</i>	0	10	1

Prema rezultatima istraživanja može se zaključiti da se te sveze često upotrebljavaju iako nisu prema normativnim pravilima.

⁴ <http://riznica.ihjj.hr/philologic/Cijeli.whizbang.form.hr.html>

⁵ <http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/hrwac/>

⁶ http://filip.ffzg.hr/cgi-bin/run.cgi/first_form

4. Zaključak

Lingvisti ne osporavaju postojanje prijedloga kao jezične kategorije, ali se ipak javljaju određeni problemi. Usporedba različitih gramatika hrvatskog jezika ukazala je na neujednačenosti kod podjele prijedloga. Prijedlozi se dijele na jednostavne i složene prijedloge, ali u hrvatskoj literaturi različito ih nazivaju. U konstrukciji s akuzativom *za* označava cilj kretanja, s instrumentalom mjesto radnje, stanja ili zbivanja, a u konstrukciji s genitivom ima samo vremensko značenje. Prijedlog *za*, u prostornom značenju, najčešće označava *izamjesnost* (*postlokalnost*), a *za* vremensko značenje prijedloga bitan je odnos događaja i vremenskog lokalizatora, označava *istovremenost*, *poslijevremenost* i bliskost u vremenu. Uz vremensko i prostorno značenje ima još značenje namjere, uzroka, mjere i namjene. Osim određivanja značenja provedena su istraživanja o „agresivnosti“ (Brabec, 1984: 107) prijedloga *za* koja su donijela rezultate o mogućnosti zamjene prijedloga *za* drugim prijedlozima i mogućnosti udruživanja s infinitivom i s drugim prijedlogom. U primjerima kod uporabe prijedloga *tijekom* i *za* anketa je pokazala da većina prije odabire rečenice s konstrukcijom *tijekom* + *genitiv*, ali zamjenjiva je konstrukcijom *za* + *instrumental*. Kod zamjene konstrukcija *za* + *akuzativ* s *u* + *akuzativ* i *do* + *genitiv* anketa je pokazala dvostrukost, odnosno u jednom primjeru konstrukcija *u* + *akuzativ* ima prednost nad *za* + *akuzativ*, dok je konstrukcija *za* + *akuzativ* postigla prednost nad konstrukcijom *do* + *genitiv*. U anketi su ispitanici kada je riječ o kontaktu površina trajektora i orijentira dali prednost izrazu s konstrukcijom *o* + *akuzativ*, dok kod vremenskog kontakta većinsku prednost ima konstrukcija *za* + *akuzativ*. Kod zamjene *za* + *akuzativ* s *po* + *akuzativ* ili *na* + *akuzativ* ispitanici su uglavnom poštivali normu, osim u primjeru *Opasan je po život*, u tom su slučaju značajniju prednost dali izrazu s konstrukcijom *po* + *akuzativ*. Kod odabira među konstrukcijama *za* + *akuzativ* i prijedloga *nakon* i *poslije* s genitivom anketa pokazuje dominaciju prijedloga *za* samo u jednom primjeru, dok je u druga dva primjera izraz s prijedlogom *nakon* daleko učestaliji. U zadanim primjerima zamjenu prijedloga *za* prijedlogom *poslije* ispitanici bi opisali neprihvatljivom. Zamjenu prijedloga *za* prijedlogom *kroz* većina ispitanika ne odobrava, dok kod primjera zamjene *za* s prijedlogom *pod*, iako norma ne dopušta korištenje prijedloga *pod* u takvim izrazima, anketa pokazuje da ti izrazi svejedno postoje u jeziku, ali većina ispitanika daje prednost prijedlogu *za*. Kada se govori o konstrukcijama, pokazalo se da su konstrukcije prijedloga *za* s akuzativom češće nego konstrukcije prijedloga *za* s instrumentalom. Dalje rezultati ankete pokazuju da ispitanici, iako norma kaže drugačije, smatraju konstrukciju *za* + *infinitiv* ispravnom. S obzirom na to da već dugo živi u jeziku, više se ne smatra kao značajna pogreška. U hrvatskom jeziku često dolazi i

do pojave u kojoj je prijedlog *za* udvojen veznikom s drugim prijedlogom, a jezični savjetnici takve sveze također smatraju negramatičnima. To sve samo pokazuje da je Ivan Brabec bio u pravu kad je prijedlog *za* nazvao agresivnim.

5. Literatura

Babić, S.; Brozović, D.; Moguš, M.; Pavešić, S.; Škarić, I.; Težak, S., 1991., *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, HAZU, Globus, Zagreb

Barić, E.; Hudeček, L.; Koharović, N.; Lončarić, M.; Lukenda, M.; Mamić, M.; Mihaljević, M.; Šarić, Lj.; Švačko, V.; Vukojević, L.; Zečević, V.; Žagar, M., 1999., *Hrvatski jezični savjetnik*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Pergamena, Školske novine, Zagreb

Birtić i dr., 2012., *Školski rječnik hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb

Brabec, I., 1982., *Sto jezičnih savjeta*, Školske novine, Zagreb

Damjanović, S., 2003., *Staroslavenski jezik*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb

Frančić, A.; Hudaček, L.; Mihaljević, M., 2005., *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb

Glušac, M., 2019., *Vrijeme u jeziku i jezik u vremenu*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb

Ham, S., 2002., *Školska gramatika hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb

Jojić, Lj., 2015., *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*, Školska knjiga, Zagreb

Matas Ivanković, I., 2016., *Složeni prijedložni spojevi*, Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 42/2, str. 543–562

Matovac, D., 2017., *Prijedlozi u hrvatskome jeziku*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb

Pranjković, I., 1994., *Vremenski prijedlozi u hrvatskome jeziku*, Fluminensia, god. 6, br. 1-2, str. 63-69

Silić, J.; Pranjković, I., 2005., *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb

Šonje, J., 2000., *Rječnik hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb

Težak, S.; Babić, S., 2000., *Gramatika hrvatskoga jezika : priručnik za osnovno jezično obrazovanje*, Školska knjiga, Zagreb

Vela, J., 2019, *Hrvatski za-infinitiv: izvanjsko posuđivanje ili unutarnji jezični razvoj*, Fluminensia, god. 31, br. 1, str. 61-83

Mrežna literatura

<https://hr.coca-colahellenic.com/media/4471/jezicni-prirucnik-coca-cole-hbc-hrvatska-02-2012.pdf> (posljednji put posjećeno 06.08.2020. 17:35)

<http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (posljednji put posjećeno 26.08.2020. 15:10)

<http://rjecnik.hr/> (posljednji put posjećeno 27.08.2020. 11:45)